

מדינת ישראל
המשרד לקליטת העלייה

מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל
המרכז לחקר קליטת עלייה

דוח מעקב שלישי: ביצוע תכנית החומש לשיפור קליטת יוצאי אתיופיה – תקציבים 2008–2011

ג'ק חביב ♦ אילה הנדין

בסיוע המשרד לקליטת העלייה,
פרויקטורית תכנית החומש עופרה כרמון אבן ונציגי המשרדים השותפים

גרסה מעודכנת, מאי 2014

דמ-631-12

דוח מעקב שלישי:
ביצוע תכנית החומש לשיפור קליטת וצאי אתיופיה –
תקציבים 2008–2011

ג'ק חביב   אילה הנדין

בסיוע המשרד לקליטת העלייה,
פרויקטורית תכנית החומש ונציגי המשרדים השותפים

גרסה מעודכנת, מאי 2014

דצמבר 2012

ירושלים

כסלו תשע"ג

מאיירס-גיוינט-מכון ברוקדייל

ת"ד 3886

ירושלים 91037

טלפון : 02-6557400

פקס : 02-5612391

כתובת באינטרנט : www.jdc.org.il/brookdale

פרסומים נוספים של מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל בנושא

חביב, ג'; הנדין, א'; עבודי, ח'. 2012. דוח מעקב שני: ביצוע תכנית החומש לשיפור קליטת יוצאי אתיופיה – תקציבים 2008-2010. דמ-602-12.

חביב, ג'; עבודי, ח'; שץ, א'. 2010. דוח מעקב ראשון: ביצוע תכנית החומש לשיפור קליטת יוצאי אתיופיה – תקציב 2008. דמ-566-10.

חביב, ג'; הלבן-אילת, ח'; שץ, א'; אלמוג, י'. 2010. מעקב אחרי אינדיקטורים מרכזיים למצבה של האוכלוסייה האתיופית ברמה הארצית – דוח מספר 2. דמ-560-10.

ברוך-קוברסקי, ר'; כהן-נבות, מ'. 2009. הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה: התכנית למניעת השימוש בסמים ובאלכוהול 2008. דמ-544-09.

חביב, ג'; הלבן-אילת, ח'. 2009. פעילות המשרד לקליטת העלייה בעבור האוכלוסייה האתיופית: מעקב אחר תכניות המשרד ומידת האפקטיביות שלהן. דמ-558-10.

חביב, ג'; הלבן-אילת, ח'; שץ, א'. 2009. פעילות המשרד לקליטת העלייה בעבור האוכלוסייה האתיופית: הדגשים לעומת המגמות בקהילה, בחינת המידע הקיים על אפקטיביות התכניות והתוויית קווים להמשך פיתוחו. דמ-536-09.

להזמנת פרסומים נוספים ניתן לפנות למאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל,
ת"ד 3886, גבעת הגיוינט, ירושלים 91037,
טל': 02-6557400, פקס: 02-5612391,
דואר אלקטרוני: brook@jdc.org.il
ניתן לעיין בפרסומים אלה גם באתר המכון: www.jdc.org.il/brookdale

תמצית

הדוח מסכם את המעקב אחר פעילויות, תקציבים ומשתתפים של תכנית החומש לשנות תקציב 2011-2008.

תכנית החומש מתבצעת בשתי רמות: ארצית ושכונתית. ברמה הארצית התכנית עוסקת בכלל אוכלוסיית הצעירים (גילים 16-35) העומדים על סף השתלבותם בחיים האזרחיים ובשוק העבודה (מענה רוחבי). ברמה השכונתית מתמקדת התכנית בשכונות שבהן מתגוררים יוצאי אתיופיה רבים (מענה ממוקד) והיא מספקת מענים נוספים, מעבר לאלו הניתנים במסגרת השירותים הארציים.

הדוח מתבסס על דיווחי המשרדים השותפים ומחולק ל-3 חלקים:

1. תמונת מצב כוללת של תכנית החומש.
2. תכנית החומש במבט משרדי המתייחס לכל אחד מהמשרדים השותפים: קליטה, רווחה, חינוך, תמי"ת ושיכון.
3. תכנית החומש במבט ישובי המתייחס לכל אחד מהישובים השותפים לתכנית הממוקדת: קריית משה ברחובות; בן גוריון, הרצל, וייצמן ונווה אור בקרית מלאכי; נאות שקד, קריית נורדאו, נאות גנים ורמת יגאל ידן בנתניה; רמת אליהו בראשון לציון; עפולה עילית וגבעת מורה בעפולה; שמשון באשקלון; ורמלה, חדרה, בית שמש ואשדוד שם בהן התקיימה פעילות בשנים הראשונות של החומש בלבד.

להלן ממצאים עיקריים על ביצוע התקציב המצטבר של 2011-2008¹ כפי שעולים מהדיווחים (רוב הדיווחים התקבלו בין מרץ ליוני 2012):

1. תקציב החומש המאושר על-פי החלטות הממשלה ל-2011-2008 (ללא תכניות הדיור) היה 160.83 מיליון ₪.
2. התקציב המחויב על-פי חוק התקציב (ללא תכניות הדיור) הוא 150.6 מיליון ₪, כאשר 58.35 מיליון ש"ח חויבו לפעילות ארצית ו-92.25 מיליון ₪ לפעילות ממוקדת שכונתית.
3. להלן תמונת המצב לגבי מימוש התקציב המחויב על-פי חוק התקציב ללא תכניות הדיור:
  - א. מתוך כלל התקציב המחויב, בוצע (מזומן) 91.6 מיליון ₪ (61%) ו-50.95 מיליון ₪ (34%) חויב אך טרם שולם. כלומר, 95% בוצע (מזומן) או חויב אך טרם שולם.
  - ב. מתוך התקציב הארצי המחויב, בוצע (מזומן) 25.67 מיליון ₪ (44%) ו-27.65 מיליון ₪ (47%) חויב אך טרם שולם. כלומר, 91% בוצע (מזומן) או חויב אך טרם שולם (לוח א).
  - ג. מתוך התקציב הממוקד בשכונות המחויב, בוצע (מזומן) 65.93 מיליון ₪ (71%) ו-23.29 מיליון ₪ (25%) חויב אך טרם שולם. כלומר, 97% בוצע (מזומן) או חויב אך טרם שולם (לוח ב).

אנו מציגים את פעילות החומש הארצית בחלוקה לתחומים ולתכניות בלוח א.

¹ הממצאים המוצגים בתקציר לא כוללים את תכניות הדיור הארציות – תכנית מענקים ותכנית משכנתאות שהופעלו מתקציבים שאינם תקציבי חומש. הסבר מפורט בפרק 4 חלק ה.

לוח א: סיכום הפעילות הארצית במסגרת תכנית החומש 2008-2011

היקף יחידות הפעילות ²	תקציב שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם ואחוז מתוך התקציב המחויב	פריסה גיאוגרפית	משרד אחראי	סוג הפעילות
3,208	בוצע (מזומן): 6.47 מיליון ₪ (100%) חויב טרם שולם: 0 סה"כ: 6.47 מיליון ₪ (100%)	13 בתי-ספר ב-5 ישובים	חינוך	תגבור לימודי לילדים בבתי-ספר יסודיים 1. מיל"ת
3,589	בוצע (מזומן): 2.4 מיליון ₪ (22%) חויב טרם שולם: 5.52 מיליון ₪ (51%) סה"כ: 7.92 מיליון ₪ (73%)	13 ישובים	חינוך וקליטה	הרחבת תכניות מצטיינים תיכוניות ותגבור ההכנה לבגרות 1. המעיין 2. עושים תקשורת 3. מסגרות תוספתיות להכנה לבגרות (ENP ואופק)
33,440 (כולל גם סגל מפקדים שאינו יוצא אתיופיה)	בוצע (מזומן): 3.47 מיליון ₪ (64%) חויב טרם שולם: 1.96 מיליון ₪ (36%) סה"כ: 5.43 מיליון ₪ (100%)	כלל ארצי	קליטה	שיפור השרידות וטיוב השירות הצבאי 1. הכנה לשירות בצה"ל 2. ליווי במהלך השירות ולקראת שחרור 3. הכשרת סגל
8,666	בוצע (מזומן): 6.65 מיליון ₪ (47%) חויב טרם שולם: 7.36 מיליון ₪ (52%) סה"כ: 14.02 מיליון ₪ (99%)	20 מוסדות אקדמיים ברחבי הארץ	קליטה ותמי"ת	השכלה גבוהה 1. הסברה לעידוד לימודים 2. כנסי הסברה 3. קדמ"א ב 4. יעוץ במהלך המכינה (קליטה ותמי"ת) 5. מחקר לבחינת כלי מיון 6. פויירשטיין 7. תמיכה נוספת בסטודנטים 8. ליווי ושילוב תעסוקתי הולם (קליטה ותמי"ת) 9. לימודים לגילאי 28-35 10. טיפוח מצטיינים לתארים מתקדמים

² כל פעילות שאדם השתתף בה נספרת כיחידת פעילות. בחלק מהמקרים אותו אדם השתתף בכמה פעילויות ולכן היקף יחידות הפעילות גדול יותר מהיקף המשתתפים.

היקף יחידות הפעילות ²	תקציב שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם ואחוז מתוך התקציב המחויב	פריסה גיאוגרפית	משרד אחראי	סוג הפעילות
1,513	בוצע (מזומן): 4.13 מיליון ₪ (25%) חויב טרם שולם: 11.39 מיליון ₪ (69%) סה"כ: 15.53 מיליון ₪ (93%)	24 ישובים	תמ"ת, קליטה ומשרד החינוך	הכשרה, השמה וליווי בשוק העבודה 1. רכזי תעסוקה 2. הכשרת מנחי הורים ומשפחה 3. קידום מקצועי והכשרת כוח אדם (יוצא אתיופיה) במשרד החינוך 4. חיילים לקראת סוף תקופת השירות 5. קורסי הכשרה מקצועית 6. תל"ם 7. דלת פתוחה 8. השלמת השכלה 9. מתלות לעצמאות 10. אשת חיל 11. מט"י 12. טק קריירה
660 משפחות	תכנית המענקים יצאה לפועל ללא תוספת תקציבית, ותכנית המשכנתאות לא יצאה לפועל. פירוט נרחב בפרק 4 חלק ה	בהתאם לכללי משרד הקליטה	שיכון וקליטה	דיוור 1. מענקי דיוור 2. משכנתאות
פעילות מטה ללא משתתפים	בוצע (מזומן): 2.52 מיליון ₪ (54%) חויב טרם שולם: 1.4 מיליון ₪ (30%) סה"כ: 3.93 מיליון ₪ (85%)	פעילות מטה	קליטה, חינוך ותמ"ת	כללי 1. סרט "המסע טייק 2" 2. דוברות 3. מיפוי נתונים 4. מחשוב מוקדי הקליטה 5. מעקב ובקרה 6. ריכוז חומש חינוך 7. כ"א להפעלת חומש תמ"ת 8. הסברה תמ"ת

היקף יחידות הפעילות ²	תקציב שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם ואחוז מתוך התקציב המחויב	פריסה גיאוגרפית	משרד אחראי	סוג הפעילות
	בוצע (מזומן): 25.67 מיליון ₪ (44%) חויב טרם שולם: 27.65 מיליון ₪ (47%) סה"כ: 53.32 מיליון ₪ (91%)			סה"כ

אנו מציגים את הפעילות הממוקדת השכונתית לפי ישוב בלוח ב.

הפעילות הממוקדת משותפת למשרד הקליטה, משרד הרווחה, משרד החינוך ושיקום שכונות במשרד השיכון.

הפעילות ברמה השכונתית מתמקדת במתן מענים הוליסטיים לקהילת יוצאי אתיופיה, החל בפעילות הנגשה של שירותים ציבוריים קיימים, דרך פיתוח מענים חסרים עבור ילדים ונוער, צעירים, מבוגרים, קשישים ומשפחות וכלה בטיפוח הקהילה כולה על-ידי פיתוח מנהיגות קהילתית, פיתוח הסביבה המשותפת וביצוע שיפוץ פיזי לתשתיות מבני המגורים.

לוח ב: סיכום הפעילות הממוקדת במסגרת תכנית החומש 2008-2011

ישוב	תקציב	יחידות פעילות
רחובות	בוצע (מזומן): 7.73 מיליון ₪ (65%) חויב אך טרם שולם: 3.94 מיליון ₪ (33%) סה"כ: 11.67 מיליון ₪ (99%)	3,668
קרית מלאכי	בוצע (מזומן): 8.61 מיליון ₪ (77%) חויב אך טרם שולם: 2.53 מיליון ₪ (23%) סה"כ: 11.14 מיליון ₪ (100%)	4,985
נתניה	בוצע (מזומן): 20.05 מיליון ₪ (76%) חויב אך טרם שולם: 6.27 מיליון ₪ (24%) סה"כ: 26.32 מיליון ₪ (100%)	7,774
ראשון לציון	בוצע (מזומן): 5.8 מיליון ₪ (58%) חויב אך טרם שולם: 3.24 מיליון ₪ (32%) סה"כ: 9.04 מיליון ₪ (88%)	4,450
עפולה	בוצע (מזומן): 8.55 מיליון ₪ (71%) חויב אך טרם שולם: 3.51 מיליון ₪ (29%) סה"כ: 12.06 מיליון ₪ (100%)	4,655
אשקלון	בוצע (מזומן): 8.78 מיליון ₪ (74%) חויב אך טרם שולם: 2.8 מיליון ₪ (24%) סה"כ: 11.59 מיליון ₪ (98%)	7,238
רמלה	בוצע (מזומן): 2.05 מיליון ₪ (100%) סה"כ: 2.05 מיליון ₪ (100%)	88
חדרה	בוצע (מזומן): 1.95 מיליון ₪ (98%) חויב אך טרם שולם: 45 אלף ₪ (2%) סה"כ: 2.04 מיליון ₪ (100%)	192
בית שמש	בוצע (מזומן): 110 אלף ₪ (100%) סה"כ: 110 אלף ₪ (100%)	25
אשדוד	בוצע (מזומן): 72.1 אלף ₪ (66%) חויב אך טרם שולם: 37.9 אלף ₪ (34%) סה"כ: 110 אלף ₪ (100%)	52
תקציב ממוקד שלא הוקצה לישוב	בוצע (מזומן): 0.99 חויב אך טרם שולם: 1.8 סה"כ: 2.79 מתוך 3.12 מיליון ₪	

תודות

אנו רוצים להודות מאוד לחנוך צמיר משנה למנכ"ל משרד הקליטה ויו"ר ועדת ההיגוי שליווה את עבודתנו בהכנת הדוח, לעפרה כרמון-אבן פרויקטורית תכנית החומש, לקסאיי דמוזה פרנזמן ממלאת-מקום פרויקטורית תכנית החומש בעת איסוף הנתונים, ולכל נציגי האגפים והמשרדים השותפים לתכנית החומש. תודה לחני אברהמי מעבודת שדה על סיועה בבדיקת הנתונים. תודה ללסלי קליינמן ולסו בוביס על ההכנה לדפוס.

תוכן עניינים

1	1. מבוא כללי
1	1.1 רקע
2	1.2 מטרות התכנית
2	1.3 מבנה הדוח הנוכחי
2	1.4 תקציב התכנית
11	1.5 משתתפים תכנית
13	2. שיטת איסוף המידע
14	3. ביצוע תכנית החומש בחלוקה לרמה ארצית ולרמה שכונתית
14	3.1 הרמה הארצית – מענה רוחבי
16	3.2 הרמה השכונתית
17	4. ביצוע תכנית החומש לפי המשרדים
17	א. המשרד לקליטת העלייה
17	1. מבוא
17	2. תכניות ברמה הארצית
21	3. תכניות הממוקדות ברמה השכונתית
23	4. תכניות המופעלות בסיוע תקציבי של משרד התמ"ת והשיכון
24	5. תקציב
25	6. יישום התכניות בפועל
39	ב. משרד הרווחה והשירותים החברתיים
39	1. מבוא
39	2. תכניות הממוקדות ברמה השכונתית
40	3. תכנית המופעלת בסיוע תקציבי של משרד הקליטה והתמ"ת
41	4. משתתפים
41	5. תקציב
42	6. יישום התכניות בפועל
48	ג. משרד החינוך
48	1. מבוא
48	2. התכניות ברמה הארצית
49	3. תכניות הממוקדות ברמה השכונתית
50	4. תקציב
51	5. יישום התכניות בפועל
58	ד. משרד התעשייה המסחר והתעסוקה
58	1. מבוא
58	2. התכניות ברמה הארצית
60	3. תקציב
61	4. יישום התכניות בפועל
66	ה. משרד השיכון והבינוי
66	1. מבוא
66	2. התכניות ברמה הארצית
66	3. תכניות הממוקדות ברמה השכונתית

68	4. תכנית המופעלת בסיוע תקציבי של משרד התמ"ת
68	5. תקציב
70	6. יישום התכניות בפועל
78	5. ביצוע תכנית החומש לפי ישובים
78	א. רחובות - קריית משה
81	ב. קריית מלאכי - בן גוריון, הרצל, וייצמן, נווה אור
84	ג. נתניה - נאות שקד, קריית נורדאו, נאות גנים ורמת יגאל ידן
88	ד. ראשון לציון - רמת אליהו
92	ה. עפולה - עפולה עילית וגבעת מורה
95	ו. אשקלון - שמשון
98	ז. רמלה, חדרה, בית שמש ואשדוד
102	6. נספחים
102	6.1 נספחים לפרק משרד הקליטה
113	6.2 נספחים לפרק משרד הקליטה ומשרד התמ"ת

רשימת לוחות

- 4 לוח 1 : תמונה מסכמת של התקציבים (ב-ש), אחוז מתוך התקציב המאושר ומספר יחידות הפעילות לפי משרד (2011–2008)
- 7 לוח 2 : תקציב מאושר לפי שנה ומשרד על-פי החלטות הממשלה, במיליוני ₪
- 8 לוח 3 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-ש) 2011–2008 ואחוז מתוך התקציב המחויב על-פי חוק התקציב במסגרת הפעילות הארצית לפי משרד
- 10 לוח 4 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-ש) (2011–2008 במסגרת הפעילות הממוקדת לפי יישוב ולפי משרד
- 25 לוח 5 : תכניות משרד הקליטה ברמה הארצית (תקציבים ב-ש)
- 32 לוח 6 : תכניות משרד הקליטה הממוקדות ברמה השכונתית (תקציבים ב-ש)
- 36 לוח 7 : תכניות המופעלות על-ידי משרד הקליטה מתקציבי משרדים אחרים (תקציבים ב-ש)
- 37 לוח 8 : סה"כ תכניות משרד הקליטה (תקציבים ב-ש)
- 43 לוח 9 : תכניות משרד הרווחה הממוקדות ברמה השכונתית (תקציבים ב-ש)
- 43 לוח 10 : תכניות משרד הרווחה הממוקדות ברמה השכונתית עבור אוכלוסיות יעד – תכניות 3,4,5 (תקציבים ב-ש)
- 46 לוח 11 : תכניות המופעלות על-ידי משרד הרווחה מתקציבי משרד הקליטה (תקציבים ב-ש)
- 46 לוח 12 : תכניות המופעלות על-ידי משרד הרווחה מתקציבי משרד התמ"ת (תקציבים ב-ש)
- 47 לוח 13 : סה"כ תכניות משרד הרווחה (תקציבים ב-ש)
- 51 לוח 14 : תכניות משרד החינוך ברמה הארצית (תקציבים ב-ש)
- 53 לוח 15 : תכניות משרד החינוך הממוקדות ברמה השכונתית (תקציבים ב-ש)
- 57 לוח 16 : סה"כ תכניות משרד החינוך (תקציבים ב-ש)
- 61 לוח 17 : תכניות משרד התמ"ת ברמה הארצית (תקציבים ב-ש)
- 65 לוח 18 : סה"כ תכניות משרד התמ"ת (תקציבים ב-ש)
- 70 לוח 19 : תכניות משרד השיכון הממוקדות ברמה השכונתית – שיקום שכונות חברתי (תקציבים ב-ש)
- 74 לוח 20 : תכניות משרד השיכון הממוקדות ברמה השכונתית – שיקום שכונות פיזי (תקציבים ב-ש)
- 76 לוח 21 : סה"כ תכניות משרד השיכון ברמה השכונתית
- 77 לוח 22 : תכניות המופעלות על-ידי משרד השיכון מתקציבי משרד התמ"ת (תקציבים ב-ש)
- 80 לוח 23 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-ש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011–2008 ברחובות (קריית משה)
- 83 לוח 24 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-ש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011–2008 בקריית מלאכי (בן גוריון, הרצל, וייצמן, נווה אור)
- 86 לוח 25 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-ש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011–2008 בנתניה (נאות שקד, קריית נורדאו, נאות גנים ורמת יגאל ידן)

90	לוח 26 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-נש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011-2008 בראשון לציון (רמת אליהו)
94	לוח 27 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-נש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011-2008 בעפולה (עפולה עילית וגבעת המורה)
97	לוח 28 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-נש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2011-2008 באשקלון (שמשון)
100	לוח 29 : תקציב שבוצע (מזומן) + חויב אך טרם שולם (ב-נש) (במסגרת פעילות החומש בשנים 2010-2008 ברמלה, חדרה, בית שמש ואשדוד

רשימת לוחות בנספחים

102	לוח 1 : מנהל הסטודנטים - פעילויות בתחום ההשכלה הגבוהה בשנת לימודים תשע"א לפי מוסד
104	לוח 2 : אוכלוסיית יוצאי אתיופיה לפי גיל ביישובים נבחרים - מעודכן לסוף שנת 2010
108	לוח 3 : פעילויות התכנית להעצמה אישית וקהילתית בשכונות באמצעות מוקדי הקליטה – באחריות האגף לקליטת יוצאי אתיופיה
113	לוח 4 : פירוט קורסי הכשרה מקצועית לפי יישוב

רשימת תרשימים

6	תרשים 1 : תקציב החומש שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם לפי משרד, 2011-2008
8	תרשים 2 : סה"כ תקציב מאושר לתכנית החומש בשנים 2013-2008 לפי משרד
9	תרשים 3 : תקציב החומש הארצי שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם בשנים 2011-2008, לפי משרד
9	תרשים 4 : סה"כ תקציב מחויב על-פי חוק התקציב בשנים 2011-2008, לפי ישוב
11	תרשים 5 : תקציב החומש הממוקד שבוצע (מזומן) וחויב אך טרם שולם בשנים 2011-2008, לפי ישוב
12	תרשים 6 : יוצאי אתיופיה בישראל לפי גיל